

Тыва Республиканың Барыын-Хемчик кожуунунун Хонделен
муниципалдыг бюджеттиг ортумак ниити билиг школазы

Бадылааны
кижизидилге талазы-биле
директорнун
оралакчызы
Базынай
/Базынай А.А./
« 28 » 08 2024 ч

Хонделен муниципалдыг
бюджеттиг ортумак
ниити билиг школазының
директору Васильев
Кенден-бол В.К./
Дужааг № 93
« 28 » 08 2024 ч



6-гы (алдыгы) класска
«Улусчу ужурлар»
деп класстан дашкаар бөлгүмге
ажылчын программа
2024-2025 өөредилге чылы

Неделяда-1 ш
Бүдүн чылда: 34 шак

Тыва дыл болгаш чогаал башкызы
Ооржак Саида Кысыгбайовна тургускан

Хонделен 2024

Тайылбыр бижик

6-гы класска класстан дашкаар өөренир «Улусчу уjurлар» эртемнин ажылчын программазы.

Улусчу уjur-чаңчылдарны чаа езу-биле шинчилеп, ону өөредилге- кижизидилге ажылынга чогумчалыы-биле ажыглап ажылдап эгелээн Республиканың федералдыг-даа, төп-даа шенелделерже кирген школаларның арга-дуржулгазынга даянып, бо хуннерде бистин республиканың барык шупту школалары «Улусчу уjurлар» кичээлдерин тыва езу-чаёчылдарга даянып, эрттирип эгелээн. Ук кичээлдернин кижизидилге ажылынга салдары аажок улуг бооп турары билдингир.

Тыва чон салгалынга бодунуң материалдыг байлактарын арттырып бээринден аңгыда, сагыш- сеткил байлаан – уjur-чаңчылдарны салгал аразынга үспейн, хумагалыы-биле дамчыдып чораан.

Эртем-суюл сайзырап, кижилернин угаан-медерели чаа үениң агымынче кирип, харын-даа чүгле чогумчалыг материалдыг тала колдап, сагыш-сеткил ядараар деп барган үеде чаагай чаңчылдар кичээлинин ролу кончуг улуг апарган.

Амгы үеде тыва улустуң уjur-чаңчылдарынга шинчилел ажылдары уламчылап, янзы-бүрү номнар, программалар хөйү-биле үнүп турары башкылал ажылынга улуг дузаны көргүзүп турар.

Ажылдың үндезини кылдыр Г. Д. Сундуйнун «Улусчу уjurлар» деп 5-6 класстарга шенелделиг өөредилге-номчулга номун, С.Б.Байыр- оол, С.К Монгуш, Ч.Ш. Ондар, С.Ч.Шулуу- Маадыр; «Тыва уjur- чаңчылдар 5- 9» А.К.Ооржак, С.Б.Оюн деп болгаш өске- даа тыва чоннуң бурунгу уjurларының дугайында үнгүлээн өөредилге номнарын алган. Улусчу езу-чаңчылдар деп факультатив кичээлинге даянып тургаш кылган бо программа тыва чоннуң чаагай чаңчылдарын база кижинин бодун канчаар алдынарынын дугайында школага эрттиреринин бир вариантызы болуп турар.

Тайылбыр бижик.

Тыва ёзу-чаңчылдарны кижизидилгенин янзы-буру хевирлеринге ажыглап болур: куш-ажыл кижизидилгезинге, бойдуска ынак болгаш анаа хумагалыг болурун, эстетиктиг, этиктиг кижизидилге дээш оон-даа өске хевирлеринге.

Уруглар кижизидилгези чоннун бодунун төөгүзүнден, культуразындан болгаш сүзүүнден дөстелир деп, М. Б. Кенин-Лопсан санап турар. Программада кезектер уругларның назы-харын, сонуургалын барымдаалап хувааттырган. Уругнун назы-хары бичии болган тудум, оларның чуве сактып алыры быжыг, уттунмас болур. Ынчаарга, он ийи хар четкен уругларга кижинир чаяанынын дугайында, төлептиг болурунун дугайында бодалдар-биле шыва ап, оларны боттарынын кылып турар үүлгедиглеринге хамаарыштыр боттарынын хамаарылгазын тодаргай илередип билиринге кижизидери чугула болур уjurлуг. Амыдыралга эргежок чугула апаргы дег, кижинир сагыш-сеткилинге, угаан-бодалынга, бодун алдынарынга хамаарышкан чүүлдерге өөредир болгаш кижизидер сорулга-биле ук программа тургустунган.

Ажылды кылып тургаш, тыва уjur-чаңчылдарга база кижинир сагыш-сеткилин арыг-чаагай, чырык, тура-сорукут болурунга хамаарыштыр кылдырган ажылдарын өөренип көрүп, дуржулгалыг башкыларның шинчилелдеринин байлак арга- дуржулгазынга даянган.

6-гы класска өөредир темаларнын бөлүктээшкени:

«Кижини – бойду стун дээди чаяалгазы».

1. Кижини чаяаны
2. Кижини угааны
3. Кижинин октаргайы база сагыш культуразы.
4. Сагыш эргилдези, маны, аптаразы.

5. Назын эргилдези.
6. Кижинин хаяазы, хей-аьды, хей сүлдези, сузу болгаш куьду.
7. Арага дугайы.
8. Ниити ужурлар (этикет).

9. Кижинин шимчениглери, көрүжү болгаш кылаш, олут ужуру.

«Улусчу ужур-чаңчылдар» кичээлдеринин өөредиглиг сорулгалары :

-уругларга бодунуң төрөөн чонунуң шаг-төөгүдөн бээр туруп келген езу-чаңчылын таныштырып, ону ыдыкшыдып көөрүнгө өөредири;

- езулуг тыва кижиниң овур-хевири, мөзү- бүдүжү кандыг чораанын улустуң аас чогаалын болгаш чогаалдарны ажыглап тургаш, делгеренгей таныштырып, бар билиглерин ханыладып өөредири;

- тыва улустуң чаңчылчаан ажыл-ижи-биле чурттап турган база амгы үеде-даа чурттап чоруур оран-савазынга даянмышаан таныштырып, мергежил шилип алырынче угланган ажыл чорудуп, келир амыдыралга белеткээри;

- бодунуң төрөөн чериниң (кожуунунуң) онзагайы-биле таныштырып, алдарлыг кижилерин танып ап, оларга чоргаарланып чоруурунга өөредири;

- тыва улустуң уруг-дарыг кижизидеринге кандыг хамаарылгалыг, чаш төлдү кадык-чаагай кижизидериниң айтырыгларын канчаар шиитпирлеп чораанының дугайында билигни бээри;

- кижинин чаяаттынып кээри база аёаа кандыг түөнел турар ужурлуг деп чүүлдүн дугайында билигни бээри;

- кижинин бодун алдынарынын дугайында айтырыг чүгө кол болурунун дугайында эге билиглерни бээри.

Кижизидилгелиг сорулгалары:

- уругларны чоннуң ыдыктыг чаңчылдарын сагып чоруур, бедик культурлуг, кижизиг кижилер болурунга кижизидер;

- күш-ажылга ынак, мөзүлүг чаңга уругларны чаңчыктырып кижизидер;

- долгандыр турар чонунга база бойдуска хумагалыг болурунга, оларга хамаарылгалыг сагыыр ужурлуг чүүлдерни сагып чоруурунга чаңчыктырар;

- ава, ача кижиниң хүлээлгелерин медреселдii-биле билип, өг- бүле амыдыралынга бичиизинден белен болуп, уруглар кижизидилгезиниң айтырыгларын сайгарып чоруурунга кижизидер;

- каяа- даа чорааш, бодун тыва кижини мен деп медресеп билип чоруур национал чоргааралды уругларга оттурар.

Өөреникчилер

- «КИЖИ» деп сөстүн хөй талалыгутказын,

- тыва улусчу чаңчылдарны, езулалдарны (оон иштинде кижинин канчаар алдынарынын дугайында), ужурларны, дагылгаларны, дойларны, ыдыктарны,

- чоннуң чаңчылчаан ажыл-ижин,

- өг- бүледе кежигүннер аразында харылзаа дугайында хоойлу-документилерни,

- өг- бүле бүрүзүнүң сагып чоруур чараш чаңчылдарын билгентурар ужурлуг.

Программанын тургузуу:

«Кижини – бойдустун дээди чаяалгазы».

1. Кижини чаяаны – 6 шак, оон иштинде 1 чугаа сайзырадырынын кичээли;
2. Кижинин октаргайы – 10 шак, оон иштинде 3 чугаа сайзырадылгазынын кичээли;
3. Назын эргилдези – 2 шак, оон иштинде 1 хыналда ажыл кичээли;
4. Кижинин хаяазы, хей-аьды, хей сүлдези, сузу болгаш куьду – 7 шак, оон иштинде 2 чугаа сайзырадылгазынын кичээли;
5. Ниити ужурлар база багай аажы-чан – 4 шак, оон иштинде 2 чугаа сайзырадылгазынын кичээли;
6. Кижинин шимчениглери. Карактар. Кылаш, олут ужуру. – 2 шак;
7. Ниити хыналда ажыл – 1 шак;

8. Түннел-катаптаашкын. – 1 шак;
9. Чырык күзел – 1 шак, он иштинде 1 шак чугаа сайзырадылгазынын кичээли;
10. Туңнел кичээл. – 1 шак, оон иштинден 1 шак чугаа сайзырадылгазыныкичээли.

Кижичаяаны-биле холбашкан ужурларны сагып, эптиг-эвилең чорукка чаңчыгар, аажы-чан талазы-биле бодун туттунуп билир, культурлуг чугаалажырынга, байырлажып чоруурунга чедир езулалдарны сагыырынга чаңчыгар. Кандыг-даа байдалда, кандыг-даа кижилер-биле харылзаа тудуп тургаш, бодун алдынарының эге билиглерин долuzu-биле сагып чанчыккан турар кылдыр өөредир.

6-гы класска “Улусчу ужурлар” эртеминге **«Кижичай – бойдустун дээди чаяалгазы»** деп кезекке хамаарыштыр темаларны чарып эрттирери:

Төлөптүг кижичандыг болурул? Кижичаяаны. “Кижичай” деп атка канчаар төлөптүг болурул? Улуг уйгу уржуктары. Кижичугааны. Мага-бот дадыктыарынын аргалары.

Кижинин октаргайы. Сагыш культуразы. Ак болгаш кара сагыш дугайында. Сагыш эргилдези. “Канчаар сен?” Сагыш маны. Сагыш аптаразы. Угаан-сагыш ажылы. Күш-ажыл болгаш сагыш. “Шилип алган мергежилим”

Назын эргилдези. “Чааскаан олургаш, сагыжын шинчиле”

Кижинин хаяазы. Кижинин хей-аьды. Кижинин сүлдөзи. Кижинин сузу. Куьт дугайында улусчу бодалдар. “Буян чандылары”

Арага дугайы. Ч. Чүлдүм “Иенин каргыжы” Ниити ужурлар (этикет).

Кижинин шимчениглери болгаш үнү. Карактар. Кылаш болгаш олут ужуру.

“Улусчу ужурлар” эртеминин **«Кижичай – бойдустун дээди чаяалгазы.»**деп эгени өөренип дооскан 6-гы класстын өөреникчилери дараазында чүүлдерге өөрөнгөн болгаш оларны билген турар:

- кижинин чаяанынга хамаарышкан бодалдарны;
- эптиг-эвилең чорукка чаңчыккан;
- сагыш-сеткил культуразын билир болгаш ону сагып чоруур;
- иштики делегейин делгемчидип шыдаар;
- сагыш сеткилин арыглап билир;
- багай чанчылдарга хамаарыштыр бодунун удурланышкак уткалыг бодалдарын делгеренгей илередип шыдаар.;
- ниити ужурлар азы этикетти сагып чоруур;
- ада-өгбелернин чагыын билир.

Ажыглаан литература

1. Алдай – Буучу Кызыл, 1993
2. Байыр-оол С.Б болгаш о.ө. Тыва чоннун бурунгу ужурларын болгаш чанчылдарын өөредириниң программазы. Кызыл, 2002.
3. Бартан О.О. Тываларның национал чеми болгаш, чем үнүштер. Кызыл, 1997.
4. Будегечи Т. Б. Художественное наследие тувинцев. Москва, 1995.
5. Даржа В.К. Лошадь в традиционной практике тувинцев кочевников. Кызыл, 2003.
6. Казырыкпай Б.О. Эрнин эреси. Кызыл, 2001.
7. Камычек. Я. Вежливость на каждый день. Москва «Знание», 1981
8. Кара – Күске К.Ч. Аътка тураскаадыг. Кызыл 1995 .
9. 10. Кенин-Лопсан .М.Б. Тыва улустун бурунгу ужурлары . Кызыл, 1994
11. Кенин-Лопсан М.Б. Тыва чанчыл. Кызыл «Новости Тувы» 2000. .
12. Лагерь Лекарственные растения Тувы. Кызыл, 1998
13. «Еше лама» Сопа Ринпоче. Энергия мудрости . Основы буддийского учения. Москва «Цонкапа», 2003.
14. Монгуш М.В. Тувинцы Монголии и Китая. Новосибирск «Наука», 2002
15. 16. Маннай оол М.Х., Достай И.А. История Тувы. Кызыл 1996
15. Намзал Э.Х. Холу чемзиг авам сөнү. Кызыл 1995.
16. Образовательная программа «Несущая свет». Программа клуба молодой семьи. Кызыл, 2003.
17. Ооржак А.К., Оюн С.Б. Тыва чанчылдар 5-9 класстарга өөредилге программазы. Кызыл, 2003
18. Путеводитель Тува. Москва «Авангард», 2004
19. 21. Самбу И.У., Самбу М.Д. Тыва чоннун бурунгу ажыл – агыйы, амыдыралы. Кызыл, 2004.
22. Салчак К.Б, Салчак Л.П. Тыва улусчу педагогиканын хөгжүлдеси. Кызыл, 1984
19. Серенот С.К. Тыва улусчу эмнээшкин. Кызыл, 1993.
20. Сиянбиль М.О, Сиянбиль А.А. Традиционный тувинский костюм. Кызыл, 2000.
21. Сундуй Г.Д. Улусчу педагогика. Кызыл, 2004.
22. Сундуй Г.Д. Улусчу ужурлар 3-4 . Кызыл, 2005.
23. Сундуй Г.Д. Улусчу ужурлар 1-2 класстарга өөредилге – номчулга ному. Кызыл 2003.
24. Сундуй –оол М.С. Городок у подножия Кара-Даша. Кызыл, 2005.
25. Традиционная культура тувинцев глазами иностранцев. Кызыл, 2003. 2002
26. Тыва улустун алгыш- йорээлдери. Кызыл, 1990
27. Чамзырын М.Ч, Чамзырын Е.Д. Тыва чоннун чаагай чанчылдарын кижизидилге ажылынга ажыглаары. Кызыл, 2000.
28. Чадамба В.Ф. Сүр – кучунун үш оюну. Кызыл, 2004.
29. Чап Ч.М. Шагаам – сүзүглелим. Кызыл, 1999.
30. Шактаржык К.О., Биче-оол В.А. Тыва дугайында чугаалар. Кызыл, 2004..

Өөрөдйлгө –тематиктиг план. 6 класс – 34 шак

№ п/п	Темалары	Өөрөникчилөрний билип алыр ужурулуг чүүлү
1.	Кирилде кичээл. Төлөптиг кижил кандыг болурул?	Кижинин бодунун үүлгедиглерин харыылаары база төлөптиг кижил дугайында бодалдар солчур.
2.	Кижил чаяаны	Кижил чаяаны деп чүнү ынча деп турарыл база кижинин үш дою деп чүл? билген турар.
3.	ЧСК «Кижил» деп атка канчаар төлөптиг болурул?	Чогаадыкчы ажилдын дузазы-биле кижил деп атка төлөптиг болурунун дугайында бодалын илередип билири.
4.	Улуг уйгу уржуктары	Чүгө улуг уйгуну амыдыралдын эн коргунчуг, эн күштүг азаларынын бирээзи деп санап турарын база улуг уйгу багай деп чүүлдү билген турар ужурулуг.
5.	Кижил угааны	Шын угаадыг, тура-сорук деп чүүлдернин аразында харылзаазын база амыдыралда утказын билген турар.
6.	Мага-бот дадыктырарынын аргалары	Мага-бот дадыктырары чүгө херегил база кандыг аргаларны ажыглап болурул? деп чүүлдерни билген турар ужурулуг.
7.	Кижинин октаргайы.	Иштики октаргай деп чүл база ооң байдалы мөзү-бүдүштөн канчаар хамааржып болурул түннээр.дугайында
8.	Сагыш культуразы. Ак болгаш кара сагыш дугайында.	Сагыш культуразы, ак сагыш, кара сагыш дээн ышкаш терминнерни база оларныаразында харылзааларны билген турар ужурулуг.
9.	Сагыш эргилдези	Эргилде, кижинин сагыжынын эргилдези, йөрээл, кара сагыштын хоразы дээн билиишкиннерни билген турар.
10.	ЧСК «Канчаар сен?»	ТЕСТ хыналда
11	Сагыш маёй	Сагыш мань, үндүрүк-киирик сагыш, өннүг дүштер көөрү деп билиишкиннернин аразында харылзааны тодаргайлап билген турар ужурулуг.
12	Сагыш аптаразы	Сагыш аптаразы, сагынгыр кижил, «угааны дыдык таар дег» деп билиишкиннерни билген турар.
13	Угаан-сагыш ажилы	Кижинин бодунун сагыжын хынаары, анализ, деннелге, классификация, систематизация, чогаадыкчы сагыш
14	ЧСК Бот ажил. Сагыш хынаары.	Бот ажил ТЕСТ
15	Күш-ажыл болгаш сагыш А.Уержаа «Ажил»	Ажилды сагыш-биле кылыры, бодунга тааржыр чүүлдү шилип алыры, эчис-сорулга, кижинин хуу салымы, проблема, кара дер беп билиишкиннерни билген турар ужурулуг.
16	ЧСК Күш-ажыл кижини каастаар	Бот чогаадыкчы ажил. Бот хыналда «Чүнү канчаар сен?»
17	Назын эргилдези	Назын эргилдези, назын моондаа, иштики октаргай деп билиишкиннер-биле таныжар.
18	Хыналда тест «Чааскаан олургаш, сагыжын шинчиле»	ХЫНАЛДА ТЕСТ
19	Кижинин хаяазы	Төрөл бөлүк улустун хаяазы, оон шынар талазы-биле ангылы деп билиишкиннерни билген турар.
20	Кижинин хей-аьды	Хей-аьт, бедик хей-аьт, хей-аьдын аскымнатпас дэн

		билишкиннер.
21	Кижинин сүлдези	Сүлде деп чүл, бедик болгаш чавыс сүлде дугайында буддизмнин өөредиинге даянып билген турар.
22	Кижинин сузу	Сус деп чүл, кижинин сузу канчаар бастынарыл?
23	Бот ажил	БОТ АЖЫЛ
24	Куът дугайында улусчу бодалдар	Куът деп чүл, кижинин куъду ойлай берип болур, кижини хөлегезин чүге басып болбазыл, куът чүге ээинден дезе бээрип болурул?
25	ЧСК «Буян чандылары»	Ажык чугаа: буян кылыры, буян чандылары, кижини човаа (оон иштинде ие кижинин човаа) деп билишкиннернин утказын тайылбырлап билген турар ужурул.
26	Арага дугайы	Арага деп чүл, ону чүү чүведен кылырыл, арага ижеринин культуразы, араганы хемчээл чок ижер болза, кандыг уржуктарга, моондактарга чедирип болурул?
27	ЧСК Ч. Чүлдүм «Иенин каргыжы»	Шүлүктүн утказын сайгарып, ие кижиге төлү кижинин частыры кайы-хире берге боорул? дээн чижектиг айтырылларга түннел кылып билген турар ужурул.
28	Ниили ужурулар (этикет)	Этикет деп чүл, анаа чүлөр хамааржырыл база тыва болгаш орус улустун чамдык ужуруларынын ылгалын билген турар ужурул.
29	Бот ажил	Этикетке хамаарыштыр бот ажил.
30	Кижинин шимчениглери болгаш үнү. Карактар.	Шимчениг чүнү илередирил, хол шимчениглеринын кандыг чогулча чок талалары барыл, бут шимчениглеринын кандыг чогулча чок талалары барыл, кижинин үнүнден чүнбилип ап болурулбаза карактар көрүжүнге хамаарылга.
31	Кылаш болгаш олут ужуру	Кижинин кылажы кандыг болурга таарымчалыгыл, кижинин олуду кандыг болурга таарымчалыг деп санаттынарыл билген турар.
32	Хыналда ажил	Чыл иштинде өоренген чуулдерин түннээр хыналда ажил.
33	Түннел катаптаашкын-кичээл	Түннел-катаптаашкын. Ажык чугаа. Оон ынай чүнү билип алыксап чоруур мен деп айтырылга харыылаар.
34	ЧСК «Чырык күзел»	Ырнын сөстери сайгарып, чырык күзел деп чүл, чүү чүве хүнден чырык, куштан дүрген бооп болурул ырнын сөзүглелинге даянып сайгарган турар.

6-гы класстың Улусчу ужурларга календарь-тематиктиг план

№	Теманың ады	Онаалгазы	Шагы	Ай, хүнү		Капсы рылгы
				план	факт	
1	Кирилде кичээл. Төлөптиг кижиги кандыг болурул?	Төлөптиг деп санадып чоруур кижилернин данзызын тургузар.	1			
2	Кижиги чаяаны	Үш дойнун бирээзинин-не чуруун чуруур (А4)	1			
3	ЧСК «Кижиги» деп атка канчаар төлөптиг болурул?	Төлөптиг кижиги деп кижинин эки талаларын санап бижиир.	1			
4	Улут уйгу уржуктары	Хүн чурумун бижиип эккеэр.	1			
5	Кижиги угааны	Тура-соруктуг, чүткүлдүг кижиги деп кандыг кижини ынча дээрил тодарадып бижиир.	1			
6	Мага-бот дадыктыларынын аргалары	Ада-иезинден дадыгарынын аргаларын айтырып эккеэр.	1			
7	Кижинин октаргайы.	Иштики делегей деп чүл тодарадыын тывар. (интернеттен)	1			
8	Сагыш культуразы. Ак болгаш кара сагыш дугайында.	Ак болгаш кара сагышты удурланыкчылар кылдыр чуруур (А4).	1			
9	Сагыш эргилдези	Башкынын бижиткен чүүлүн номчуп, катаптаар.	1			
10	ЧСК «Канчаар сен?»	Эжинге бир бодалга-байдал чогаадыр.	1			
11	Сагыш маёбы	Өртемчейде үш дүрген. Тывар.	1			
12	Сагыш аптаразы	Айтырыгларга харыылаар. Ар.102.	1			
13	Угаан-сагыш ажылы	Айтырыг 6 ар.105.	1			
14	ЧСК Бот ажыл. Сагыш хынаары.	Солун бодалга чогаадыр.	1			
15	Күш-ажыл болгаш сагыш А.Уержаа «Ажыл»	Күш-ажыл биле сагыштың аразында харылзааны тодарадып бижиир.	1			
16	ЧСК Күш-ажыл кижини каастаар	Мергежилдерге альбом кылып.	1			
17	Назын эргилдези	Он ийи чылды үлежип алгаш чуруур.	1			
18	Хыналда тест «Чааскаан	Бодун шыдамык	1			

	олургаш, сагыжын шинчиле»	кылдыр чаңчыктырарда чүнү канчаарыл? Тодаргай харыы тывар.				
19	Кижинин хаязы	Айтырыг ар. 118	1			
20	Кижинин хей-аьды	Айтырыглар ар. 121	1			
21	Кижинин сүлдези	Айтырыглар ар 123	1			
22	Кижинин сузу	Айтырыглар ар.129.	1			
23	Бот ажыл	Буруузун миннирде кандыг сөстөр ажыглаза чогулчалыг болурул? Делгеренгей кылдыр харыылаар.	1			
24	Куьт дугайында улусчу бодалдар	Айтырыглар ар. 135.	1			
25	ЧСК «Буян чандылары»	Онаалга ар. 137.	1			
26	Арага дугайы	Арагага удур плакат чурук чуруур. (А3)	1			
27	ЧСК Ч. Чүлдүм «Иенин каргыжы»	Шүлүктүң утказын бижимел-биле сайгарар.	1			
28	Ниити ужурлар (этикет)	Айтырыглар ар 142.	1			
29	Бот ажыл	Этикет ному тып эккээр. (орус-даа дылда болза)	1			
30	Кижинин шимчениглери болгаш үнү. Карактар.	Айтырыглар ар 143.	1			
31	Кылаш болгаш олут ужуру	Айтырыглар ар 145.	1			
32	Хыналда ажыл	Е. Танова, А Танов. "Чырык күзел» деп ырының сөстөрүн доктаадыр	1			
33	Түннел катаптаашкын-кичээл	Түннел девиз чогаадыр.	1			
34	ЧСК «Чырык күзел»	Чырык деп сөс-биле холбашкан кижинин сагыш сеткилинге хамаарыштыр кыйгырыг чогаадыр.	1			
Ниити:			34 шак			

АЖЫЛЧЫН ПРОГРАММАГА ЭДИЛГЕ КЫЛГАНЫНЫҢ ЧЫЛДАГААНЫ

[illegible]

ПРОШНУРОВАНО, ПРОНУМЕРОВАНО
И СРЕПЕЦЕНО ПЕЧАТЬЮ

СТРАНИЦ

Директор школы:

/В.К.Кенден-оол/

2024 г.

